

Soek jy 'n fantastiese tutor?

www.teachme2.com/matriek

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

REKENINGKUNDE V1

NASIENRIGLYNE

2022

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenaliserings toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metode punt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Hierdie memorandum is nie vir verspreiding in die publiek nie' omdat sekere items dalk verkeerd gehanteer is. Aanpassings is gemaak a.g.v. sekere vrae
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
10. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees of per memo.
11. In bewerkings, moet nie punte toeken nie vir bewerking as teller en noemer omgeruil is – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
12. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n ☐.
13. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf. Neem kennis dat een kommentaar meer as een aspek kan aanspreek
14. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 10 bladsye.

VRAAG 1

1.1

1.1.1	Interne ouditeur	✓
1.1.2	Eksterne ouditeur	✓
1.1.3	Direkteure	✓

3

1.2 PRUDENCE BPK.

1.2.1 GEWONE AANDELEKAPITAAL sien aandele teruggekoop eerste na, gebruik selfde GAP*

900 000 ✓ 1 200 000 x 75%	Saldo op 1 Maart 2021 900 000 x 8,50* <small>sien hieronder</small>	7 650 000 ✓✓* <small>Aantal aantal X GAP</small>
(80 000)	Aandele teruggekoop. <small>Enige een deel korrek</small> 80 000 X 8,50*	(680 000) ✓✓ <small>#moet nie 136 000 as finale syfer aanvaar nie</small>
150 000	Aandele uitgereik op 1 Desember 2021 <small>Kontroleer korrekte bewerking</small>	984 000 ✓ <small>balanseersyfer</small>
970 000 ✓ <small>bewerking & een deel korrek</small>	Saldo op 28 Februarie 2022	7 954 000

7

BEHOUE INKOMSTE

Saldo op 1 Maart 2021 <small>Kontroleer berekening van onder af: [+ GAK + aand terkoop – NWNB]</small>	753 000 ✓ <small>balanseersyfer</small>
Netto wins na belasting 438 000 x 70/30	1 022 000 ✓✓
Aandele teruggekoop	(136 000) ✓
Gewone aandele dividende	(443 000) ✓ <small>Interim + final div</small>
Interim dividende 820 000 x 28 sent OF 28% /0,28	229 600 ✓✓ <small>een deel korrek</small>
Finale dividende	213 400
Saldo op 28 Februarie 2022	1 196 000

7

VRAAG 2

2.1

2.1.1	bedryfsbate ✓
2.1.2	finansieringsaktiwiteit ✓ of bedryfsaktiwiteite (agv tegniese/ aanbieding redes)
2.1.3	direkteursverslag ✓

3

2.2 JANTJES BEPERK

2.2.1

BEWERKINGS	Aanvaar T-rekeninge	ANTWOORD
(i) Drawaarde van voertuie op 1 Maart 2021 $2\,350\,000 - 840\,000$		1 510 000 ✓
(ii) Totale waardevermindering op toerusting $640\,000 \times 10\% = 64\,000$ (DW is 28 000) 28 000 een punt Oud: $28\,000 - 1$ = 27 999 ✓✓ Nuu: $195\,000 \times 10\% \times 5/12$ = 8 125 ✓✓ enige een deel korrek		36 124 ✓ enige een deel korrek
(iii) Drawaarde van voertuie verkoop Huidige waardevermindering: $80\,000 \times 20\% \times 9/12 = 12\,000$ een punt een metode punt OF $298\,000 - 286\,000 = 12\,000$ $252\,000 \checkmark - 172\,000 \checkmark - 12\,000 \checkmark$ een deel korrek 80 000 OF: $252\,000 - (172\,000 + 12\,000)$ 184 000 twee punte een m punt		68 000 ✓ een deel korrek

11

2.2.2 Bereken die volgende bedrae vir die 2022 Kontantvloeistaat:

BEWERKINGS	ANTWOORD
Vaste bates aangekoop $334\,124$ twee punte (waardevermindering) ✓ ✓ 2.2.1 (iii) ✓ ✓ 2.2.1 (ii) ✓ $7\,988\,000 - 68\,000 - 298\,000 - 36\,124 - 8\,746\,500$ Aanvaar alternatiewe aanbieding van berekeninge Soos tekens omgeruil, gb formaat; nota formaat Berekening HV(HG) van Nota: Een punt Een punt Een punt Een punt Een punt $1\,144\,000 + 186\,876 - 8\,746\,500 + 6\,450\,000 - 195\,000$ OF: $-1\,144\,000 - 186\,876 + 8\,746\,500 - 6\,450\,000 + 195\,000$	1 160 624 ✓ een deel korrek
Dividende betaal $180\,000 \checkmark + 552\,500 \checkmark - 264\,500 \checkmark$ OF: Tekens omgeruil of grootb -288 000 twee punte Een punt Een punt Een punt $-180\,000 - 552\,500 + 264\,500$	468 000 ✓ een deel korrek
Vermindering in lening Betelings - rente = $456\,000 - 216\,000$ OF: Begin- einde = $2\,057\,600 - 1\,817\,600$ OF: tekens omgeruil of grootboek $-456\,000 + 216\,000$ OF $-2\,057\,600 + 1\,817\,600$	240 000 ✓✓ ✓ een deel korrek

6

4

3

2.2.3	NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	(254 000) ✓✓	
	Beginsaldo 129 000 + 5 000	134 000 ✓ 129 000	
	Eindsaldo – 125 000 + 5 000 moet hakies he	(120 000) ✓ (125 000)	
			4

2.2.4 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 28 Februarie 2022:

BEWERKINGS	ANTWOORD	
% winsopslag bereik $\frac{5\,400\,000 \checkmark}{7\,200\,000 \checkmark} \times \frac{100^*}{1}$ <p>(12 600 000 – 5 400 000)</p>	75% ☒ Bewerking: een deel korrek & as %	3
Vuurproefverhouding (1 323 000 – 514 500) twee punte; geen deelpunte 808 500 ✓✓ : 735 000 ✓	1,1 : 1 ☒ een deel korrek & as in formaat van x: 1	4
Netto batewaarde per aandeel (NBW) $\frac{8\,840\,700 \checkmark}{1\,150\,000 \checkmark} \times 100^* \text{ (vir sent)}$ <p>(1 000 000 + 200 000 – 50 000) een punt</p>	768,8 cents ☒ Bewerking: een deel korrek Kan nie % wees nie aanvaar 769 sent of R7,69	3
% opbrengs op gemiddelde aandeelhoudersbelang (OOAB) $\frac{609\,200 \checkmark}{\frac{1}{2} \checkmark (7\,600\,000 + 8\,840\,700) \checkmark} \times 100^*$ <p>16 440 700 een punt 8 220 350 twee punte</p>	7,4% ☒ Bewerking: een deel korrek as 'n %	4
* x 100 word nie gesien as een deel korrek nie		

TOTALE PUNTE	45
---------------------	-----------

VRAAG 3**3.1 Winsgewendheid/Bedryfsdoeltreffendheid:**

Identifiseer en verduidelik watter maatskappy meer doeltreffend was met die beheer van hulle bedryfsaktiwiteite. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

Nigel Bpk. ✓

TWEE aanwysers : naam van aanwyser ✓ ✓ syfers ✓ ✓ (vergelyking of geïmpliseer)

-1 vir addisionele foutiewe aanwysers verskaf (maks. -1)

% Bedryfsuitgawes op verkope (23,0%) is laer as die van Vrede Bpk. (23,9%) / versk. 0,9 punte

% Bedryfswins op verkope (19,9%) is beter as Vrede Bpk.13,6%/verskil 6.3% punte

% Netto wins op verkope (9,2%) is beter as Vrede Bpk.7,0%/ verskil 2,2% punte

5

3.2 Likiditeit:

Identifiseer en verduidelik watter maatskappy beter likiditeits- finansiële aanwysers het. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

Vrede Bpk of Nigel Bpk. ✓ Name van aanwysers met syfers ✓ ✓

- bedryfsverhouding; 1,8 : 1 (Vrede) of 1,2:1 (Nigel)/ verskil 0,6:1
- vuurproefverhouding; 0,7 : 1 (Vrede) of 0,5 (Nigel)/ verskil 0,2: 1
- voorraadomssetsnelheid 11 keer (Vrede) of 23 keer (Nigel) / verskil 12 keer

3

Verduidelik EEN bekommernis wat jy oor die likiditeit van die ander maatskappy het. Haal EEN finansiële aanwyser aan.

Verduideliking op maatskappy **nie hierbo genoem** (met finansiële aanwyser en syfers) ✓ ✓

- **Nigel Bpk:** Vuurproefverhouding van 0,5 : 1 of bedryfsverhouding 1,2: 1 kan op swak bestuur van bedryfskapitaal of kontantvloei probleme dui/moeilik om korttermyn skuld te dek/ voorraadomssetsnelheid is 23 keer mag aandui op te lae vlakke om aan vraag te voldoen te dek.
- **Vrede Bpk:** Voorraadomssetsnelheid 11 keer (verminder van 12)/ of vuurproefverh. van 0,7:1 kan dui op hoë voorraadvlakke/ laer aanvraag v produk

2

3.3 Dividende:

Lewer kommentaar op die verskil tussen die dividenduitbetalingsbeleid wat deur die direkteure van die twee maatskappye geïmplementeer is en verduidelik EEN moontlike rede vir ELK van hulle besluite in hulle onderskeie maatskappye. Haal syfers of aanwysers aan.

	KOMMENTAAR OP BELEID (met syfers)	MOONTLIKE REDE VIR BESLUIT
VREDE BPK. Kommentaar ✓ Syfer/s ✓ + Rede✓	<ul style="list-style-type: none"> • Dividenduitbetaalkoers is 74,8% /maatskappy gee 74,8% van VPA aan aandeelhouders • Hulle behou slegs 25,2% as 'n reserwe vir die maatskappy • Betaal 190c DPS van 254c VPA (75%) / behou 64 c vir toekomstige groei 	<ul style="list-style-type: none"> • Probeer aandeelhouders gelukkig hou et hulle belegging • Om toe te laat vir uitbreiding/ groei • Besluit om fondse in reserwe te hou vir onvoorsiene gebeure (konserwatiewe benadering) • Om 'n balans te handhaaf tussen om aandeelhouders tevrede te stel en kontuitiet te verseker
NIGEL BPK. Kommentaar ✓ Syfer/s ✓ + Rede✓	<ul style="list-style-type: none"> • Dividenduitbetaalkoers is 107,4%; behoue inkomste van vorige jare gebruik om vir dividend te betaal • Dividende van 440c oorskry die VPA van 410c/ negatiewe effek van 30c 	<ul style="list-style-type: none"> • Probeer om aandeelhouders gelukkig te hou met hul belegging • Direkteure wil 'n positiewe beeld van maatskappy of sy direkteure skep (vir herverkiesing) • Aggressiewe besluit/poging om aandeelhouders oor strategie te oortuig

6

3.4 Finansiële hefboom, risiko, finansierings- en beleggingsaktiwiteite:

Verduidelik die spesifieke besluite wat deur die direkteure van ELKE maatskappy geneem is wat die finansiële hefboom en risiko geraak het. Haal bedrae in rand aan. -1 vir oortollige items as meer as 2 besluite verskaf is vir enige maatskappy (maks -1)	
VREDE BPK.	<p>Ken een punt in elke getal toe vir besluit & bedrag</p> <p>Aandele uitgereik; 9 900 000 ✓</p> <p>Lening terugbetaal; 2 500 000 ✓</p> <p>Moet nie aanvaar: Vaste bates of beleggings</p>
NIGEL BPK.	<p>Ken een punt in elke geal toe vir besluit & bedrag</p> <p>Aandele teruggekoop; 7 540 000 ✓</p> <p>Lening verhoog; 3 000 000 ✓</p> <p>Moet nie aanvaar: Vaste bates of beleggings</p>
<p>Lewer kommentaar op die finansiële hefboom en risiko van Nigel Bpk. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.</p> <p>(kommentare kan gekombineer word of apart)</p> <p>Aanwysers (met bedrae) ✓ ✓ noem hoë risiko ✓ noem positief gerat ✓</p> <p>Skuld-ekwiteit-verhouding (1,3 : 1) hoë finansiële risiko; 'n oorstaatmaking van geleende fondse/grens aan insolvensie</p> <p>OOTKA (16,2%) positief gerat; (beter rentekoers van 12%); maak effektief gebruik van kapitaal aangewend om winste te genereer</p>	
<p>By die AJV van Nigel Bpk. het 'n woedende aandeelhouer gesê dat die direkteure se aggressiewe strategieë in die toekoms waarskynlik tot die mislukking van die maatskappy sal lei. Verduidelik TWEE punte waarom die aandeelhouer dalk so kon gevoel het.</p> <p>Twee geldige items geïdentifiseer (syfers nie nodig) ✓✓ ✓✓</p> <p>Deelpunte vir onduidelike antwoorde Aanvaar ander geldige alternatiewe</p> <p>Algehele kommentaar kan ingesluit wees in kommentaar op strategieë: kandidate moet waarom hierdie besluiteprobleme vir die maatskappy kan veroorsaak bv verhoogde risiko, swak kontantvloei, kan lei tot groot verliese, swak beeld, ontsenu aandeelhouders</p> <ul style="list-style-type: none"> Aandele teruggekoop (R7 540 000) groot kontantvloei probleme/ skep vals indruk van aandelewaardes /het nie solvensieverhouding gekontroleer nie Verhoging van lening (R3 000 000) plaas die maatskappy in hoë risiko/ risiko vn verhoging in rentekoers Verkoop van bate (R730 000) - relaag produktiewe kapasiteit Verval van vaste deposito (R150 000) – beleggingsgeleentheid verlore/ meer behoort bele te word/ Sou daar enige onvoorsiene terugslae in die toekoms wees, sal die onderneming dit moeilik vind om al sy finansiële verpligtinge na te kom (solvensie-kwessie) die maatskappy fokus op die maak van wins eerder as om na langtermyn volhoubaarheid/ plaas maatskappy in risiko (solvensie-kwessie) aanvaar ook: hoë dividende (107,4% of R2,64m) raak kontantvloei of solvensie 	

4

4

5

3.5 Aandeelhouders se assessering van aandele se markpryse:

Verduidelik, deur syfers of aanwysers aan te haal en identifiseer, vir elke maatskappy, 'n faktor wat die markprys van die aandele sou beïnvloed. Vergelyking van MP met NBW is NB in elke geval. Slegs een punt nodig. Deelpunte vir gedeeltelike of onvolledig antw	
VREDE BPK.	<p>Markprys R24 is laer as NBW van R32,95 / met R8,95 ✓</p> <p>Identifiseer faktor (syfers nie nodig): ✓✓</p> <p>Lae aanvraag of weerstand om aandele te koop in hierdie maatskappy / OOAB val / behoue inkomste minder as vorige jaar/ konserwatiewe besluitneming deur direkteure / bang om brawe besluite te neem/ swak beeld van maatskappy of direkteure / gebrek aan vertroue in bestuur</p>
NIGEL BPK.	<p>MP van R32 is beter as die NBW van R23,08 / met R8,92 ✓</p> <p>Identifiseer faktor (syfers nie nodig): ✓✓</p> <p>Aandele is in aanvraag/ beleggers het vertroue in maatskappy / verbeter opbrengs (OOAB) / hoë dividend of uitbetaalkoers / risikonemers / vertroue / dinamiese bestuur (aggressief/ goeie of positiewe beeld</p>

6

3.6 Aandeelhouing van Jay Sonto in Vrede Bpk. en Nigel Bpk.:

Verskaf berekeninge om die verandering in Jay se % aandeelhouing in Nigel Bpk. oor die finansiële jaar te toon.

$320\,000/600\,000 \times 100 = 53,3\%$ ✓✓ impliseer vergelyking
 Aanvaar ook: Verander (van 37,2%) tot 53,3%/ met 16,1% punte/met 43,3%

Lewer kommentaar op sy % aandeelhouing in ELKE maatskappy.

VREDE BPK.

Enige een punt
 ✓ Syfers nie nodig

- Hy is steeds 'n minderheidsaandeelhouer (klein invloed op besluite)
- Sy % aandeel-houing het verder geval (van 33,3% tot 22,2%)
- Het nie bykomende aandele gekoop toe daar weer aandele uitgereik is nie

NIGEL BPK.

Enige een punt
 ✓ Syfers nie nodig

As berekening meer as 50% is:

Hy is nou 'n meerderheidsaandeelhouer as gevolg van die terugkoop van aandele/aandeelhouing vermeerder

Vermin. in aandeelkaphet hom 'n meerderheid besluitnemer gemaak

As berekening minder as 50% is:

Hy is nog die minderheidsaandeelhouer (min invloed op besluitneming)
 Sy % aandeelhouing vermeerder/afgeneem

4

Bereken die totale wins of verlies wat hy tans op sy aandele in ELKE maatskappy maak.

VREDE BPK.	NIGEL BPK.
Belê: $200\,000 \times 27 = R5\,400\,000$	Belê: $320\,000 \times 15 = R4\,800\,000$
Nou werd: $200\,000 \times 24$ R4 800 000	Nou werd: $R320\,000 \times 32$ R10 240 000
Verlies in belegging: R600 000 ✓✓ OF $3 \times 200\,000 = 600\,000$	Groei in belegging: R5 440 000 ✓✓ OF: $17 \times 320\,000 = 5\,440\,000$
Aanvaar ook 11,1% twee punte	Aanvaar ook 113,4% twee punte

Gee raad of dit wys is om 19 000 aandele in Nigel Bpk. te verkoop, of nie.

EEN geldige punt (met syfers) ✓✓ kan beïnvloed word deur wins/verlies hierbo.

Deelpunte kan toegeken word vir onduidelike of gedeeltelike antwoorde

Verwagte antwoorde

- Dit is wys om te verkoop aangesien die aandeelprys tans hoog is (R32,00)
- Dit dalk nie 'n goeie idee om te verkoop sou die aandeelprys in die toekoms bo R32 styg nie
- Hy sal 'n opbrengs van R608 000 ($19\,000 \times R32$) kry
- Sal 'n wins van R323 000 maak op hierdie verkoop
- Hy sal nog steeds 'n meerderheid aandeelhouer wees ($301\,000/600\,000 = 50,2\%$)

6

TOTALE PUNTE

45

VRAAG 4**4.1 Verduidelik hoe jy op die HUB se stelling sou reageer. Noem TWEE punte.**

TWEE punte ✓✓ ✓✓ **deelpunte vir onvolledige/onduidelike/gedeeltelike antwoorde**

Enige geldige verduidelikings, bv.

- Die maatskappy is afhanklik van die gemeenskap vir sy sukses/dit is deel van 'n gemeenskap wat hulle ondersteun.
- Die gesondheid van sy werknemers sal 'n invloed op die winste van 'n maatskappy waardeur die HUB vergoed word, hê
- Die maatskappy moet op sy verantwoordelikheid en groei fokus eerder as om op die regering en ander instellings te vertrou.
- Hulle behoort saam met die regering te werk om gemeenskaplike doelwitte van opheffing van die gemeenskap te bereik/nie onafhanklik nie.
- Die regering behoort 'n goeie voorbeeld te stel deur misdaad en korrupsie uit te wis.
- Die King Kode het riglyne vasgelê vir die KSV waaraan maatskappye moet voldoen.
- Volgens arbeidswetgewing moet maatskappye verantwoordelik wees vir vaardigheidsontwikkeling,

Voorbeelde vir 1 punt antwoorde:

Gemeenskap is belangrik / werknemers moet gelukkig wees / reëls is in plek

4

4.2 Dui aan of Franco Bpk. 'n publieke of privaat maatskappy is.

Publieke ✓

1

Verduidelik waarom werknemers en beleggers (aandeelhouders) oor hierdie insident ontsteld was.

Kommentaar oor werknemers:

Enige geldige punt ✓✓ deelpunte vir onvolledige /onduidelike antwoorde

- Toekomstige indiensneming/afleggings.
- Geen loonverhoging/bonusse /oortyd
- Verlies van voordeel in toekoms bv pensioen, mediese fondse
- Maatskappy kan dalk toemaak/ lei tot verdere werkloosheid
- Onsekere ekonomie/ werk is skaars/ hoë werkloosheidskoers.

Kommentaar oor beleggers (aandeelhouders):

Enige geldige punt ✓✓ deelpunte vir onvolledige /onduidelike antwoorde

- Hulle beleggings/spaargeld is nou uitgeput of verlore as gevolg van 'n vermindering in die aandeleprys.
- Verlies van verdienste (dividende)/ Nie in staat om daaglikse lewenskoste te hanteer nie.
- Lae beleggersvertroue in direkteure /ouditeure (agv hulle nalatigheid of doelbewuste bedrieglike aktiwiteite)/dissiplinêre prosesse nodig
- Kan dit moeilik/onmoontlik maak om hul aandele te verkoop

4

Verduidelik wat in die maatskappy verkeerd geloop het dat daar toegelaat is dat hierdie bedrog plaasvind. Noem DRIE verskillende/aparte punte.

Enige DRIE geldige punte

Verduideliking moet die faktore wat die punte in die scenario beïnvloed, aandui bv moet nie 'n verbatim herhaling van die scenario aanvaar nie

✓✓ ✓✓ ✓✓ deelpunte vir onvolledige /onduidelike antwoorde

- Onbetroubare ouditverslae/ eksterne ouditeure/internal ouditeure was bevooroordeeld of nalatig
- Direkteure het buite karakter opgetree/ op 'n onetiese of bedrieglike wyse (kriminele aktiwiteit)
- Daar is van personeel verwag/beïnvloed om onreëlmatige gebruike te volg wat deur senior bestuurders goedgekeur of oorgesien is.
- Omkoop/sameswering in die verskaf of oorsien van beduidende transaksies
- Gebrek aan gereelde/effektiewe interne beheermaatreëls (bv. verdeling van pligte) in plek.
- Geen behoorlike toepassing van GAAP/IFRS met die opstel van finansiële state

6

TOTALE PUNTE	15
--------------	----

TOTAAL: 150